

ABSTRAKT

V této práci stručně shrnuji aktuální teoretické poznatky z politologie, které se zabývají problematikou přechodu k demokracii. Nastíhnuji okolnosti v Sovětském svazu, který s příchodem Michaila Gorbačova zahájil politiku nevměšování se do vývoje satelitních zemí. Popisuji podmínky v PLR i MLR zvláště s důrazem na klíčové události jako potlačené maďarské povstání v roce 1956 nebo vyhlášení výjimečného stavu v Polsku v roce 1981. Sleduji vývoj opozičních hnutí v obou zemích a reakce vládních představitelů. Zaměřuji se na fáze transformačních procesů do momentu, kdy je demokracie „jedinou hrou ve městě.“ Odpovídám na otázky typu, jaká byla povaha odstraňovaných režimů, jejich mocenské způsoby nebo okolnosti ekonomického vývoje. Transformační proces v Polsku hodnotím dle typologie Karla Schmittera jako *reformu*, protože hlavní iniciátor událostí byla společenská masa, a její strategií nebylo použití síly, nýbrž hledání kompromisu. Oproti tomu v Maďarsku je situace méně jednoznačná. Hlavním iniciátorem sice jistě byla vládnoucí elita, ale není zřejmé, která strategie převážila. Dle mého názoru se jednalo o sílu, proto transformační přechod v Maďarsku označuji za *vnucení*. Věnuji se i srovnání povolební situace. V Polsku, s původně jednotnou opoziční silou – odborovým hnutím Solidarita, se povolební stranická scéna fragmentovala do čtyř podobně silných uskupení, které se vzájemně blokovaly. V Maďarsku byla rozpolcená opozice ještě před zhroucením režimu, ale po volbách komplikace nevznikly.

KLÍČOVÁ SLOVA

Transformace; Polská lidová republika; Maďarská lidové republika; Solidarita; Maďarské demokratické fórum; Demokracie